

CZENE BÉLA

1911-

PÁRIS ÍTÉLETE 1936

OLAJ, FA 150 X 138 CM

JELEZVE JOBBRA LENT:

IFJ. CZENE BÉLA 1936

KIÁLLÍTVA:

MŰTEREM, CZENE JÁNOS, IFJ. CZENE BÉLA ÉS CZ. HIKÁDY ERZSÉBET GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA 1938., NO. 22.

MŰCSARNOK, TÉLTÁRLAT 1938., NO. 473.

NEMZETI SZALON, SPIRITUÁLIS MŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE 15 ÉVES JUBILEUMI KIÁLLÍTÁSA 1939., NO. 33.

MŰBARÁT, VI. (GYŰJTEMÉNYES) KIÁLLÍTÁS 1941., NO. 8.

IRODALOM:

/F. J./: KÉT FESTŐ ÉS EGY FESTŐNŐ KIÁLLÍTÁSA A MŰTEREMBEN. PESTI HÍRLAP, 1938. MÁRC. 27.

Y. É. /YBL ERVIN/: A CZENE-CALÁD KÉPKIÁLLÍTÁSA. BUDAPESTI HÍRLAP, 1938. MÁRC. 27.

ERDÉLYI ÁRPÁD: A "MŰTEREM" KIÁLLÍTÁSAI. MŰVÉSZET, 1938/16-17., 63-64.

N. N.: A MŰBARÁT VI. KIÁLLÍTÁSA. SZÉPMŰVÉSZET, 1941/4., 105.

DR. PIPICS ZOLTÁN: CZENE BÉLA. IN: SZÁZ MAGYAR FESTŐ. BUDAPEST, É. N. (1942), 178-179.

N. N.: IFJ. CZENE BÉLA ÉS CSÜCS FERENC, A BALLÓ-DÍJ EZÉVI NYERTESEI. SZÉPMŰVÉSZET, 1943/4., 73-74.

EDSERY ELEMÉR: CZENE BÉLA HATVANÉVES. MŰVÉSZET, 1971/11., 26-27.

ÚJ MŰVÉSZET, 1998. MÁJUS. (REPR.: HÁTLAG)

1938 MÁRCIUSÁBAN RENDEZTÉK MEG A MŰTEREMBEN APÁTFALVI CZENE JÁNOS, IFJ. CZENE BÉLA ÉS CZ. HIKÁDY ERZSÉBET FESTŐMŰVÉSZEK GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁT. CZENE BÉLA 1932-38 KÖZÖTT ALKOTOTT MŰVEIT MUTATTA BE, EKKOR LÁTHATTA ELSŐ ÍZBEN A KÖZÖNSÉG A KORSZAK ÉS AZ ÉLETMŰ EGYIK FŐMŰVÉT, A PÁRIS ÍTÉLETÉT.

PÁRIS TÖRTÉNETE A MŰVÉSZT MÁR FŐISKOLÁS KORÁBAN FOGLALKOZTATTA, KISEBB KOMPOZÍCIÓS VÁZLATOKAT MÁR EKKOR KÉSZÍTETT, ÉS A PÁRIS ÍTÉLETÉT MEGELŐZŐ MŰVEK, A LÉDA ÉS AZ APHRODITÉ CÍMŰEK IS E TÉMA TANULMÁNYAINAK TEKINTHETŐK. A MITOLÓGIAI ESEMÉNY KITŰNŐ OKOT SZOLGÁLTATOTT AZ AKTÁBRÁZOLÁSRA, CZENE BÉLA EZÉRT VÁLASZTOTTA FESTMÉNYE MOTÍVUMÁUL PÁRIS, AZ ITÉLKEZŐ KIRÁLYFI TÖRTÉNETÉT.

A TÉMÁT A GÖRÖG VÁZAFESTMÉNYEKTŐL

KEZDVE, LUCAS CRANACH-ON ÉS RAFFAELLO-N ÁT BLAKE ALKOTÁSÁIG, SZÁMOS MŰVÉSZ FELDOLGOZTA. CZENE BÉLA AZONBAN NEM KÖVETI KÖZVETLENÜL AZ ELŐKÉPEKET, SAJÁTOS 20. SZÁZADI MŰVET ALKOTOTT. A FESTMÉNY KOMPOZÍCIÓJÁN, ALAKFORMÁLÁSÁN ÉRZŐDIK, HOGY A MŰVÉSZ BIZONYÁRA LÁTTA A RÓMAI ISKOLÁS ŐSZTÖNDÍJASOK BEMUTAKOZÓ TÁRLATAIT, VALAMINT ISMERTE A KORTÁRS OLASZ FESTÉSZET EREDMÉNYEIT IS. OLASZORSZÁGBAN UGYAN 1936-BAN, E MŰ SZÜLETÉSEKOR MÉG NEM JÁRT, DE MŰVÉSZETÉVEL MÁR EKKOR OLASZORSZÁG FELÉ FORDULT. A 20-AS ÉVEKBEN MEGERŐSÖDÖTT ÚJKLASSZICIZMUS A KORSZAK VALAMENNYI NEMZETI MŰVÉSZETÉBEN FELLEMLHETŐ VOLT, DE LEGINKÁBB AZ ITÁLIAI MŰVÉSZETET JELLEMEZTE, MELYET SOMMÁSAN NOVECENTO-NAK NEVEZ A SZAKIRODALOM. A NOVECENTO SZELLEMEBEN LÉTREHOZOTT ALKOTÁSOK KÜLÖNÖS HANGSÚLYT FEKTETTEK A PLASZTIKAI ÉRTÉKEKRE, A RENDHEZ, ÁTTEKINTHETŐSÉGHEZ VALÓ VISSZATÉRÉSRE, A MŰLT ÉS KÜLÖNÖSKÉPPEN AZ ITÁLIAI FESTÉSZET ERÉNYEIRE. (CARLO CARRA GIOTTO, CASORATI PIERO DELLA FRANCESCA, CARENÀ GIORGIONE INSPIRÁCIÓRA HIVATKOZOTT, CZENE BÉLA PEDIG AZ ŐRÁ HATÓ LEONARDO ÉS GHIRLANDAIO FESTÉSZETÉRE EMLÉKSZIK VISSZA)

A NOVECENTO CÉLJA A KÖZÉRTHETŐ, ÉLETIGENLŐ MŰVÉSZET VOLT, TÉMÁJÁBAN, MEGFOGALMAZÁSÁBAN PEDIG AZ EMOCIONÁLIS HATÁS. GYAKRAN TÖBBSZÁZ ÉVES IKONOGRÁFIAI FORMULÁT ALKALMAZTAK A NOVECENTO MŰVÉSZEI, MIKÖZBEN A MEGFORMÁLT SZEREPLŐK HANGSÚLYOSAN POLGÁRIAK VOLTAK. A FESTMÉNYEKEN LÉTREHOZOTT ARTISZTIKUS RENDMELANKÓLIÁT, ÁHITATOS CSENDET SUGALL, MEDITÁCIÓRA KÉSZTET.

A PÁRIS ÍTÉLETE CÍMŰ KÉPET A MŰVÉSZ HÁZASSÁGKÖTÉSÉT KÖVETŐEN FESTETTE MARGÁRÓL ÉS FELESÉGÉRŐL. (A MŰVÉSZ JELENIK MEG PÁRIS ALAKJÁBAN, A HÁROM ISTENNŐHÖZ, A SZELLEMES, A PARANCSOLÓ ÉS A HÓDÍTÓ SZÉPSÉG MEGTESTESÍTŐIHEZ PEDIG FELESÉGE ÁLLT MODELLT). YBL ERVIN A "LEGBEFEJEZETTEBB, LEGSTÍLUSOSABB KOMPOZÍCIÓ"-NAK ÍTÉLTE A MŰVET A KIÁLLÍTÁSRÓL ÍRT KRITIKÁJÁBAN. GEREVICH TIBOR TETSZÉSÉT IS ELNYERTE A MŰ, HISZEN E KIÁLLÍTÁS UTÁN AJÁNLOTTA A FESTŐT ÉS FELESÉGÉT A RÓMAI ŐSZTÖNDÍJRA. A KÖVETKEZŐ ÉVEKBEN A PÁRIS ÍTÉLETE SZÁMOS KIÁLLÍTÁSON SZEREPELT. A MŰVÉSZ 1948-BAN, FIA SZÜLETÉSE ALKALMÁBÓL HIRSCHLER IMRE ORVOSPROFESSZORNAK AJÁNDÉKOZTA A KÉPET, ÍGY EZ A MŰVÉSZ EGYIK LEGJELENTŐSEBB ALKOTÁSÁNAK MINŐSÍTHETŐ FESTMÉNY 1998-IG TÖBBÉ NEM KERÜLT A NYILVÁNOSSÁG ELÉ.

ZS. F.